

DEZVOLTAREA SFEREI MOTIVAȚIONALE ÎN CONTEXTUL EVOLUȚIEI GENETICE A OMULUI

*Violina Sturza, asist. univ.,
Universitatea de Studii Europene din Moldova*

THE DEVELOPMENT OF THE MOTIVATION SPHERE IN THE CONTEXT OF HUMAN GENETIC EVOLUTION

*Violina Sturza, Asst. Prof.,
University of European Studies from Moldova
ORCID: 0000-0002-9934-6401
violina.paris@gmail.com*

CZU: 316.628:575.8

DOI: 10.46727/c.v1.24-25-03-2023.p305-313

Abstract. Humans have an innate tendency and desire to thrive. We want to grow, develop and operate at full capacity. The human being is helped to discover himself, to shape his motivational resources, aptitudes and character, so that he comes to harness his native potential towards a creative end. From a structural-internal point of view, human motivation highlights a great diversity and heterogeneity. Personality is seldom at first what it becomes later. That is why there is, at least in the first half of life, the possibility of its enlargement or transformation. Therefore, if a great idea from outside captures us, we must understand that it captures us only because something within us meets it and vibrates to it. In a certain sense, almost any state of fact that characterizes the organism is itself also a motivational state. A correct theory of motivation should assume that motivation is constant, infinite, fluctuating, and complex, and that it represents an almost universal feature of all states of fact that characterize the organism.

Keywords: development, evolution, heterogeneity, motivation, organism.

Actualitatea temei. În inima umanității se adăpostește instinctul natural pentru libertate și independență, o predispoziție psihologică pentru auto direcționare, un imperativ biologic către dezvoltare și tendința de a înainta în propria existență. De aceea există, cel puțin în prima jumătate a vieții, posibilitatea creșterii sau a transformării acesteia [9].

Complexitatea ființei merge dincolo de orice, ignoranța este și mai mare din cauza îmbinării dintre cine suntem și ce am putea să fim. Personalitatea este în continuă dezvoltare: la început nu este ceea ce va deveni mai târziu. Nu doar existăm pentru a fi, ci și suntem ceva care devine – și amploarea potențială a acelei deveniri ne depășește înțelegerea. Acel potențial este adesea estompat de o sănătate deficitară, de ghinion, de tragedii generale și de întâmplări nefericite ale vieții. Dar mai poate fi ascuns și de absența dorinței de a profita pe deplin de oportunitățile pe care le oferă viața [8, p. 69].

Legea interacțiunii dialectice dintre cauzele și factorii externi și condițiile interne impune luarea în considerație a următoarelor aserțiuni: procesul devenirii și dezvoltării sistemului psihic este declanșat și determinat de influențele externe; modul de recepționare, codificare și prelucrare a informației de la nivelul surselor externe depinde și este condiționat de ansamblul factorilor interni ai individului, de fondul experienței anterioare și de stările actuale de necesitate (motivație); interacțiunea dintre influențele externe și condițiile interne nu are un caracter liniar și plat, ci unul contradictoriu, dinamic, crescând în complexitate de la un nivel evolutiv la altul; pe măsură ce se dezvoltă și se consolidează, diferitele structuri psihice devin condiții (factori) interni, care participă activ la reglarea raporturilor individului cu lumea externă [11. p. 580].

Autorul Butler Bowdon, redă în scrierile sale spusele lui Arendt, precum că natura este, în esență, ciclică, este un proces inexorabil și fără de sfârșit, care alternează neîncetat între viață și moarte și care „condamnă” ființele muritoare. Totuși, oamenii au dobândit șansa de a se salva prin abilitatea de a *acționa*. Oamenii, deși trebuie să moară, nu se nasc pentru a muri, ci pentru a avea inițiative. Acesta este conceptul narațiunii elaborat de Arendt [2, p.31]. Nașterea este un miracol în sine, dar adevăratul triumf se regăsește în modul în care reușim să ne afirmăm identitatea, prin vorbele și faptele noastre [*ibidem* p.32].

Socrate credea că toată învățătura este o formă de reamintire. El a afirmat că sufletul, nemuritor în esența sa, știe totul înainte de a se naște din nou ca bebeluș. Totuși, în momentul nașterii, toată cunoașterea anterioară este uitată și trebuie reamintită prin experiențele vieții [8, p.70]. Cel mai misterios este că putem să ne imaginăm și apoi să experimentăm prin comportament ceva ce pur și simplu n-am mai văzut până atunci, ceva care este cu adevărat original. Și putem codifica și reprezenta toată această aptitudine, referindu-ne la acțiunea adaptivă și la transformarea ei [*ibidem* p.71].

Avem până în acest moment suficiențe dovezi de ordin antropologic pentru a stabili că dorințele fundamentale sau ultime ale tuturor oamenilor nu diferă la fel de mult ca dorințele lor conștiente de zi cu zi. Principalul motiv ar fi că două culturi pot oferi două moduri total diferite de a satisface o anumită dorință [14, p.74]. Tot ce este în prezent cunoscut despre subiectul și obiectele experienței umane a fost la un moment dat doar necunoscutul, nediferențiat, ceea ce a fost numit mai mult decât a rămas de descoperit despre calitățile senzoriale ale lumii [9, p.246]. Civilizația avansează prin extinderea numărului operațiilor importante, pe care le putem realiza fără să ne gândim la ele [*ibidem* p.247].

Oamenii liberi și curajoși nu evită circumstanțele actuale, ci le văd ca temporare. Pentru cei care se bazează pe propria persoană realitatea nu este fixă. Ei își văd existența ca ceva ce poate fi modificat și îmbunătățit. Idei noi sau lumi noi pot înlocui tot ce este cunoscut. Singurul angajament este față de crearea viitorului pentru ei și pentru cei care îi iubesc [1, p. 159].

O schimbare de perspectivă este fundamentală în toate experiențele inițiatice. Autorul Pearson Carol spune că trebuie să învățăm să vedem, să auzim și să gândim în moduri care ne fac accesibile noile niveluri de experiență, pentru că diverse tipuri de practici inițiatice destinate modificării percepției sunt disponibile celor care caută [16, p.70].

Natura intrinsecă a experienței umane generează faptul că motivația puternică pentru adaptarea înșelătoare este mereu prezentă. Întâlnirea cu ceea ce este cu adevărat oribil și înspăimântător este cea care inspiră teamă și provoacă evitarea. Pe măsură ce are loc maturizarea, „mediul” se transformă. Pe măsură ce individul în plină dezvoltare își controlează forțele, capacitatea lui comportamentală se extinde [9, p.500].

Ceea ce ne permite să dăm un sens mulțimii de informații, care provine din celulele simțului, este activitatea mentală. Prin intermediul activității mentale selectăm, procesăm, rafinăm și interpretăm imaginea despre lume oferite de celelalte cinci simțuri [13, p.290].

Dorința de a reprezenta necunoscutul, de a-i capta esența este, în consecință, suficient de puternică pentru a conduce procesul de construire a culturii. Impulsul pentru reprezentarea domeniului neașteptatului a apărut și apare ca o consecință a semnificației afective sau emoționale intrinseci, determinate biologic, o consecință a lumii necunoscute sau noi. Reprezentările necunoscutului constituie încercări de a-i elabora natura, de a-i ilumina semnificația emoțională și motivațională - acesta este serviciul adaptării la ceea ce nu a fost încă înțeles. De aceea necunoscutul oferă o sursă constantă și puternică de energie pentru explorarea și generarea noilor informații. Dorința de a formula o reprezentare a ceea ce înlocuiește clasificarea finală și rămâne etern motivată poate fi bine înțeleasă ca un impuls puternic și irezistibil [9, p 249].

După spusele autorului, „*omul renunță la o plăcere de moment, cu urmări incerte, dar numai pentru a se asigura pe o cale nouă că va avea parte de alta mai târziu*”. Din cadrul unei

imagini a omului lipsește însă acea caracteristică fundamental ontologică a existenței umane, pe care Victor Frankl o numește autotranscendență existenței. Prin această autotranscendență omul uită de sine și se dedică unui lucru, pe care îl servește, sau unei persoane pe care o iubește [5, p.189].

În ziua de azi nu mai poți să acționezi pur și simplu, pentru că trăim într-o lume interconectată și foarte schimbătoare. Lucrul important care ar trebui să fie dezvoltat la om ar fi o calitate de flexibilitate. Succesul în lumea de astăzi se leagă de acțiunea corectă a conceptului de adaptabilitate și flexibilitate [17, 119]. Trebuie să fim flexibili în fața tuturor schimbărilor care au loc în lume, dar, în același timp, să avem principii de bază puternice și bine întărite [ibidem p.120]. Arendt admite că „societatea deținătorilor de slujbe” le permite oamenilor să își abandoneze individualitatea și să se comporte ca și cum nu ar fi decât o „funcție”, în loc să deslușească problemele vieții și să se gândească în mod autentic la ce face pentru ei. Nașterea a însemnat un nou început, o oportunitate de a ființa pentru ceva ce nu exista înainte [1, p. 36].

Biologic, ființele umane sunt deja pregătite să reacționeze la informații anormale – la ceva nou. Această reacție instinctivă include redirecționarea atenției, generarea de afecte și compulsie comportamentală. Acest tipar de reacție activează învățarea, dar nu exclusiv învățarea comportamentului adecvat. Cunoașterea noastră condiționată, în măsura în care cea cunoaștere este relevantă pentru reglarea emoției, este formată din modelele semnificației emoționale ale prezentului, definite în opoziție cu o stare viitoare idealizată, ipotetică sau fantasmată. Evaluăm „prezentul *insuportabil*” în relație cu „viitorul *ideal*”. Acționăm ca să transformăm „unde suntem” în „unde ne-ar plăcea să fim” [9, p.57].

Evoluția este un proces de schimbare care trece de un anumit lucru, mai ales de la o stare simplă la una mai complexă [6, p. 297]. Dacă este văzută în terminii unui atac la creație, atunci este normal ca ea să „activeze nu numai formele de viață, ci și ideile care îi vor permite intelectului să o înțeleagă, precum și noțiunile care îi vor permite să o exprime”. Am evoluat până la un asemenea nivel încât ne putem înțelege atât pe noi, cât și forțele care animă viața [2, p.92].

Evoluția vieții în ansamblu este marcată de trezirea conștiinței. Ea reprezintă perceperea mediului înconjurător, a celorlalte organisme și a propriului sine în feluri care pot duce la acțiune. Odată cu creșterea complexității, cu centralizarea și cu optimizarea sistemului nervos, conștiința se dezvoltă în genealogia umană până la momentul în care *devine conștientă de sine*. *Homo sapiens* este singura specie care posedă conștiință reflexivă. Această facultate îi face pe oameni capabili să gândească despre ei și despre relațiile lor cu restul universului [6, p. 504].

Majoritatea umanității pare pierdută și lipsită de conștiință. Ochii goi și lucioși ai atâtor oameni dezvăluie totul: minți prinse în întuneric, teritorii lipsite de emoție ale distragerilor și ale lipsei de rațiune. Fără conștiință nu există un adevărat centru al energiei, o stabilitate, un sentiment vibrant al momentului de Acum. Dacă ne-am dori să fim liberi și plini de viață, trebuie să decidem să aducem toată puterea minții noastre conștiente în experiențele din prezent [1, p.94].

Reconcilierea dintre *genetică și evoluție* a fost numită Sinteza Modernă. Dar chiar și atunci când geneticienii sărbătoreau sinteza dintre ereditate, evoluție și selecția naturală, natura materială a genei rămânea o necunoscută. Genele fuseseră descrise ca particule ale eredității, dar acea descriere nu conținea nicio informație despre ce anume erau, în sens fizic sau chimic. Pe tot cuprinsul lumii biologice, genele se transmit pe *vertical* – adică de la părinte la copii sau de la celulele parentale la celulele fiice. Transmiterea verticală a genelor le-a permis lui Mendel și Morgan să studieze acțiunea genei prin analizarea modelelor ereditare [15, p.114].

Metoda genetică și comparată este simetrică celei aplicate în studiul sistemului nervos. Ea are la bază principiul fundamental al devenirii și evoluției, potrivit căruia organizarea psihică nu trebuie interpretată ca ceva dat, predeterminat și imuabil, ci ca produs al evoluției filogenetice și ontogenetice. Pentru a înțelege un proces psihic aflat la un anumit nivel de structurare și integrare, trebuie să cercetăm etapele genetice anterioare a parcurse [11, p.579].

Omul nu este nici mai mult, nici mai puțin decât un produs al eredității și al mediului, afirmă autorul V. Frankl. Dimensiunile cele mai importante ale existenței umane ar putea fi denumite: **investirea vitală**, de care se ocupă atât biologia, cât și psihologia; și **situația socială a unui om**: *aceasta este tema studierii lui din punct de vedere sociologic* [5, p. 276].

Ereditatea sau o altă determinare biologică nu înseamnă totul sau nimic, e o chestiune de grad, de mult sau puțin. Majoritatea informațiilor adunate până acum arată că la ființa umană există factori determinanți biologici și ereditari, dar majoritatea indivizilor sunt destul de slabi și sunt ușor de dominat de forțele culturale dobândite. Acești factori sunt nu numai slabi, ci și fragmentați, rămășițe, nici pe departe instinctele în forma lor completă, existente la animalele inferioare. Experiența clinică și cea oferită de studierea personalității sugerează că aceste tendințe instinctuale sunt bune, dezirabile și sănătoase, că efortul mare și necesar pentru a le salva de la anihilare este posibil și merită făcut, pentru că el este un rol major al oricărei culturi, care se poate numi bună [14, p.231].

Modelul de ADN al lui Watson și Crick a marcat sfârșitul unei anumite concepții referitoare la genă ca transportor misterios al mesajelor de-a lungul generațiilor, o substanță chimică sau moleculă capabilă să codifice, stocheze sau să transmită informații între organisme. Dacă cuvântul cheie al începutului anilor '20 a fost mesajul, cuvântul-cheie al anilor următori ar fi putut fi codul. Faptul că genele transportă mesaje fusese clarificat îndeajuns, de mai bine de jumătate de secol [15, p.158].

Suntem programați din punct de vedere biologic să avem un răspuns fizic imediat declanșat de perceperea unei amenințări, acele schimbări fiziologice determinate de evoluție și numite **luptă sau fugi**. Corpului nu-i pasă care din aceste opțiuni sunt alese, căci, din punct de vedere fiziologic, schimbările sunt aceleași, iar ambele opțiuni sunt dincolo de controlul conștient. Răspunsul presupus are loc în cea mai veche parte a creierului, care nu poate fi redus la idei, bune sau rele. Decizia cum anume să acționezi este luată de „*neocortex*“ (creierul nou) [13, p. 116].

Creierul nostru conține două sisteme emoționale: unul funcționează când nu știm ce să facem și inițiază procesul, iar celălalt funcționează când suntem în siguranță. Realitatea acestor două subsisteme oferă baza pentru motivație, care ar putea fi înțeleasă prin conectarea stării emoționale cu o activitate motorie.

Fiecare emisferă a creierului pare să aibă ceea ce poate fi descris ca o familie de funcții înrudite [9, p. 132]. Emisfera stângă pare deosebit de pricepută la procesarea lingvistică și comunicare, la gândirea detaliată, liniară și la acțiunile motorii fine, precum și la înțelegerea întregului în termenii elementelor sale constructive. Emisfera dreaptă pare a fi rămas în contact direct cu necunoscutul și teroarea sale, cu domeniul instinctului, al motivației și afectului. Emisfera servește la formularea rapidă a unei idei provizorii a evenimentului necunoscut [*ibidem* p.133-134].

Motivația este o componentă esențială a sistemului psihic uman. Având o mare încărcătură energetică și fiind strâns corelată cu perechea antagonică tensiune-reducție/relaxare, ea își are rădăcinile în dinamica bio-fiziologică a organismului uman. Germenii motivației se află, pe de o parte, în caracterul deschis al organismului ca sistem viu, care îl face dependent de schimbările de substanță, energie și informație cu mediul extern, pe de altă parte, în selectivitatea și preferențialitatea lui în raport cu factorii sau condițiile existente în acest mediu. Din punct de vedere structural, motivația umană pune în evidență o mare diversitate și eterogenitate [12, p. 627].

Conceptul de motivație definește totalitatea mobilurilor interne ale conduitei, fie că sunt înnăscute sau dobândite, conștientizate sau neconștientizate, simple trebuințe fiziologice sau idealuri abstracte. Este cunoscut că orice cauză externă acționează prin intermediul condițiilor interne. Un factor extern va avea efect declanșator când va avea o semnificație în raport cu factorul intern [3, p. 168].

Genetic, relația dintre necesitate și valență este intercondiționare: fără un obiect real sau potențial nu există necesitate, iar valența presupune întodeauna o necesitate, o intenție, adică un suport interior. De menționat că factorul intern genetic este tot de origine externă, mai precis, este produsul interacțiunii dintre organism și mediu. În momentul manifestării sale însă, datorită interiorizării prealabile pe plan fiziologic și psihologic a anumitor relații funcționale, acesta acționează ca factor intern [ibidem p.168]. Reiese că motivația este condiționată de existența obiectului său.

Mintea „*naturală*” preexperimentală sau mitică este preocupată, în primul rând, de sens – ceea ce este în esență un înțeles al acțiunii -, și nu de natura «obiectivă». Obiectul format, așa cum este conceptualizat de conștiința modernă [9, p.33] drept o cochilie nerelevantă, drept ceea ce a rămas după ce tot ceea ce fusese intrinsec interesant a fost înlăturat. Pentru cel care preexperimentează, lucrul reprezintă semnificația proprietăților sale senzoriale, așa cum sunt ele trăite în experiența subiectivă – în afect sau emoție. În realitate să știi ceea ce este ceva înseamnă să știi două lucruri: relevanța lui motivațională și natura specifică a calităților senzoriale [ibidem p. 34].

În funcție de sfera de cuprindere, stadiile pot avea un caracter global, ele referindu-se la dinamica sistemului integral al personalității, sau unul parțial definind dinamica dezvoltării unei anumite componente a organizării psihice – intelectuale, afective, motivaționale etc. [11, p.581].

Punctul de plecare al tuturor schimbărilor comportamentale constă în schimbarea conceptului despre sine, astfel încât să ajungi la conștientizarea faptului că poți realiza mult mai multe lucruri decât ai făcut-o vreodată [17, p.15].

Cu toții producem modele a ceea ce este și a ceea ce ar trebui să fie. Ne schimbăm comportamentul, atunci când consecințele aceluia comportament nu sunt așa cum am dori noi. Însa uneori simpla modificare a comportamentului nu este suficientă. Trebuie să schimbăm nu doar ceea ce facem, ci și ce credem că este important. Aceasta înseamnă reconsiderarea naturii semnificației motivaționale a prezentului și reconsiderarea naturii ideale a viitorului [9, p.52].

Există doar prezentul, motivația și viața, ele nu pot fi simțite separat de Acum. Pentru a câștiga o prezență sporită, va trebui să ne depășim obișnuința de a trăi în trecut sau în viitor, respectiv, vom deveni mai conștienți de rolurile și de responsabilitățile pe care le putem alege în fiecare moment ca persoane libere, conștiente și motivate [1, p. 96].

Stările motivaționale se află în competiție pentru întâietate în prezent, în sferele pur subiective și interpersonale, luptând, de asemenea, de-a lungul timpului. Ceea ce astăzi provoacă frică poate fi tolerat, pentru că înseamnă mai puțină pedeapsă în viitor. Întruparea curentă a obișnuinței umane este consecința unei lupte dintre diferite moduri de luptă pe parcursul generațiilor [9, p.305].

Stările motivaționale reprezintă impulsuri sau stimulente determinate de anumite condiții interne, care împing omul la acțiune sau direcționează comportamentul voluntar în vederea satisfacerii unor necesități corporale [11, p.287].

Uneori, stările motivaționale se manifestă în cadrul interacțiunii dintre stimulii externi și interni. În astfel de situații, problema motivației poate fi redusă la un complex de reflexe aflate sub controlul excitator și inhibitor al unor stimuli multipli, dintre care unii interni. Acest control fiziologic de reglare a variabililor homeostatice permite organizarea gândirii noastre și cu privire la unele sisteme mai înalte și mai complexe [ibidem p. 288].

O teorie corectă asupra motivației ar trebui să presupună că motivația este constantă, infinită, fluctuată și complexă, reprezintă o caracteristică aproape universală a tuturor stărilor de fapt, ce caracterizează organismul. Starea motivațională conduce automat la alte lucruri, cum ar fi dorințele compulsive de recâștigare a afecțiunii, eforturile defensive de deferite tipuri și acumularea ostilității [14, p.76].

Mintea noastră selectează un motiv pentru o acțiune și fie că se dedică acestea, fie că nu. Prin această selecție trăim un nivel înalt sau scăzut al motivației. Puterea personală este întărită în acest mod: abilitatea de a ne stăpâni impulsurile și de a ne ghida mintea către alegerile și angajamentele care ne vor fi utile. Alegem scopul și motivele pentru acel scop, iar concentrația continuă asupra scopului va trezi o dorință de acțiune, pe care noi o simțim ca energie, o putere motivatoare dinăuntru [1, p.74]. Totuși, după o experiență îndelungată asupra filosofiei, fiziologiei și a științelor naturale, se pune un mare accent pe reluarea potențialului uman prin intermediul rațiunii și al întregii puteri a minții [ibidem p.75].

Este necesar să construim scopuri – modele ale unui viitor dorit, – care sunt *rezonabile* din perspectiva experienței anterioare, ancorate în necesitatea biologică. Astfel de scopuri țin cont de necesitatea de a ne gestiona limitele intrinseci; de a ne satisface subsistemele biologice moștenite [9, p.88]. Scopul nostru este mai dezvoltat și mai profund decât simpla supraviețuire. Cu cât este mai nobil, cu cât sunt mai evaluate valorile noastre, cu atât mai mult ele vor influența felul în care trăim zi de zi. *Esența motivației umane nu este despre bani sau bogății, ci esența motivației umane este despre a avea un rost în viață* [4, p.152].

Structura noastră de gândire postexperimentală și structurile de motivare și acțiune există. Unul este modern, celălalt - arhaic. Unul este științific, celălalt - tradițional. Ceea ce acceptăm ca fiind adevărat și modul în care acționăm nu mai sunt proporționale [p.38].

În momentul de față noi posedăm, în formă accesibilă și completă, înțelepciunea tradițională a unei părți a rasei umane, posedăm descrierea exactă a miturilor și ritualurilor care conțin și determină valorile implicite și explicite ale aproape tuturor celor care au trăit vreodată. Aceste mituri sunt preocupate în mod central și corespunzător de natura existenței umane de succes [9, p.48].

Capacitatea activă de înțelegere a scopului comportamentului conceptualizează în rețea cu prezentul interpretat, servește la limitarea sau la furnizarea unui cadru determinat pentru evaluarea evenimentelor în curs, care ia naștere ca o consecință a comportamentului curent. Scopul este o stare imaginară, reprezentată de un „loc” al motivației sau al afectului dezirabil ca fiind ceva (potențial) preferabil prezentului [ibidem p.49]. Indiferent de ce s-a întâmplat în trecut, nimic nu este determinat de aceasta. Nu contează nici dacă există traumă din trecut, deoarece oamenii nu sunt conduși de „cauze” trecute, ci trăiesc în conformitate cu „scopurile” actuale [p. 60].

Suntem ființe condiționate de evenimentele din trecut. Mai bine ar fi să ne determinăm viețile în funcție de *semnificația pe care o dăm acelor evenimente*. Ideile lui Adler se bazează pe credința puternică în demnitatea umană și în potențialul uman, și anume că oamenii se pot determina oricând și oriunde [10, p. 61].

Scopul căruia îi este dedicat comportamentul slujește drept un pol al schemei cognitive, care determină semnificația motivațională a evenimentelor. Membrii aceleiași culturi împărtășesc același țel. Acest țel constă într-o stare dorită în mod ipotetic, care există în opoziție cu o anumită conceptualizare a prezentului și care poate fi obținută prin participarea la un proces particular, consensual acceptat, tradițional determinat. Această schemă este analoagă ca structură cu concepția mitologică normală a căii, care include o reprezentare a prezentului, o idee asupra viitorului și o descriere a metodelor folosite pentru a-l transforma pe primul în ultimul [9, p.418].

Motivele dominate ale umanității presupun fie libertate, fie frică. Propriile rațiuni pentru care explorăm aceste motive sunt numite motivația noastră. Putem să ne simțim motivați să înaintăm sau să ne oprim, să creștem sau să ne micșorăm, să rămânem pe loc sau să vânăm mărirea [1, p.71]. Acțiunile noastre se bazează pe tendința logicii și pe impulsurile noastre. Întregul nostru sistem uman de valori se bazează pe motivație. Niciuna dintre marile valori umane care ne țin sub control pe noi și societatea nu s-ar dezvolta dacă nu am fi motivați să le aducem la viață [ibidem, p.72].

Lumea valorii este o lume a imaginației, rezultatul internalizat al contractului social determinat istoric, oferind o determinare a semnificației afective motivaționale [9, p 622].

Mulțumită cercetărilor făcute de-a lungul anilor s-a reușit să fie înțeleasă esența adevărată a motivației umane. Stilurile învechite au fost înfruntate printr-o combinație între știința contemporană a motivației și aplicațiile acesteia în lumea reală. Există o cale mai bună de a aborda motivația, ceea ce ridică următoarea întrebare: *Dacă există această cale dovedit mai bună de abordare a motivației, de ce nu o utilizăm?*

Această întrebare are trei răspunsuri.

- *Nu cunoaștem realitatea.*
- *Nu credem în ea.*
- *Nu știm ce să facem cu ea [4, p. 20].*

Suntem motivați să protejăm produsele explorării noastre teritoriale și familiare, pentru că fenomenele neexplorate sunt intrinseci semnificative, iar acea semnificație este capabilă să se manifeste ca amenințare [9, p.271]. Atunci când explorăm natura motivației, iese la iveală un adevăr important: Oamenii sunt întodeauna motivați, important este ca omul să înțeleagă ce anume ar face să fie motivat.

Motivația sau energia cu care acționează o persoană poate fi calitativ diferită. Unele rațiuni pentru care sunt motivați oamenii pot avea ca efect creșterea stării de bine a lor sau a celorlalți, dar altele nu au acest efect [4, p. 16].

Problema cu care ne confruntăm este eșecul persoanei de a-și alege atitudinea. Cei mai mulți oameni nici măcar nu gândesc, decât rareori, la dispoziția lor sau la felul în care trăiesc sau își aduc, din punct de vedere energetic, contribuția față de lume. Această neatenție la modul în care gândesc – acest *stil inconștient* – îi costă visurile și moștenirea [p.85]. În afara voinței noastre directe, un mod de a ne păstra sănătoși și optimiști este să ne înconjurăm cu oameni sănătoși și optimiști. Cei cu care interacționăm contează pentru atitudinea și motivația noastră [1, p. 86].

Fiecare dintre lucrurile specifice care semnifică pericol pare ușor de asociat cu alt lucru specific, caracterizat, de aceeași proprietate, ca și noutatea în sine, ceea ce produce frică și speranță, ca parte din natura sa intrinsecă. Aceste experiențe par asociate pe baza stărilor afective și comportamentale similare, pe care le inspiră – efectele motivaționale pe care le provoacă, înainte de dezvoltarea „obișnuirii” în cursul comportamentului explorator [9, p.255].

Când ne depășim frica și ne învingem demonii interiori, trebuie să ne recalibrăm întregul sistem de gândire către progres.

Cei mai mulți oameni nu avansează cu viteza de care sunt capabili, pentru că ei nu au căutat stăpânirea de sine, le lipsește puterea personală pentru a-și ghida energiile. Pentru a ne revendica puterea, trebuie să căutăm o schimbare imediată în credința noastră despre cât de influenți putem fi în modelarea propriei realități. Tot de ce avem nevoie este accesibil în momentul de Acum și, pentru a atinge nivelul motivațional, se află chiar în interiorul nostru [1, p. 157].

Descrierea detaliată a proceselor care stăpânesc aceste evenimente afective oferă baza înțelegerii adecvate a motivației umane. Ceea ce Sokolov și colegii lui au descoperit în mod esențial a fost că necunoscutul, trăit în legătură cu modelul existent de prezent și viitor, are semnificație motivațională a priori sau, altfel spus, necunoscutul servește *drept stimul necondiționat* [9, p.66].

Pentru a condiționa motivația în fiecare fibră a ființei noastre și în fiecare aparență a vieții noastre, avem nevoie de amplificarea motivației până la un alt nivel prin două opțiuni: atitudine și mediu [1, p.84].

Fiecare parte din noi, regatul care suntem, depinde de funcționarea corectă a unei alte părți. De aceea, „*căile noastre optime*” trebuie să fie în mod adecvat tolerante, din perspectiva comunității interne, a psihicului nostru fundamental.

Evaluările și acțiunile celorlalți ne influențează stările emoționale personale și motivaționale, când ne urmărim scopurile individuale într-un context social. De aceea construirea unei stări în care toate nevoile noastre și ale celorlalți trebuie să fie îndeplinite simultan [9, p.87].

Motivația optimă înseamnă să ai energia pozitivă, vitalitatea și sentimentul unei stări de bine, necesare pentru a susține urmărirea și atragerea unor scopuri importante, în timp ce te dezvolți și prosperi. Acest lucru duce la o nouă afirmație: *Motivația este o deprindere. Oamenii pot învăța să aleagă și să creeze propriile motivații optime, oriunde și oricând* [4,p.35].

Suntem ființe capabile de autodeterminare în orice moment. Suntem ființe care pot alege noi identități [10,p. 62].

Concluzie: Viața și destinul nu le putem controla, nu putem nici măcar să presupunem care va fi viitorul și unde vom ajunge. Totul decurge repede și uneori nici nu ne dăm seama cât de departe am ajuns. Viața a evoluat într-o direcție neprevăzută, cu tot ce are ea mai bun și, poate uneori, mai puțin bun. Am ajuns tocmai la acea trecere în care suntem extrem de obosiți, nedumeriți și, mai mult, nemotivați. Totul crește, se dezvoltă la nivelul evoluției, dar oamenii nu reușesc să țină cursul acestor schimbări complexe. Oamenii rămân să trăiască în trecut, cu necesități tradiționale, cu credințe și convingeri formate în tinerețe, cu un haos de amestec nedumerit și cu multe întrebări referitor la ceea ce a fost și ce se întâmplă acum. Realizăm că este vorba de o schimbare majoră și totul a evoluat, dar noi tot pe loc am rămas cu bagajul de suferințe și atitudine față de viață. Trecutul nu mai există, acum este doar prezentul și scopurile bine definite pentru un viitor mai bun. Factorul de bază este să găsim motivația de acum, pentru a progresa, a da sens vieții și a ne dezvolta abilitățile oportune cerințelor de azi.

BIBLIOGRAFIE

1. BURCHARD, Brendon; Manifest pentru motivație 9 declarații pentru a-ți revendica puterea personală. Trad: Radu Filip. Ed. a 2-a. București: ACT și Polirom, 2019, 254 p. ISBN 978-606-913-504-4
2. BUTLER, Bowdon Tom. 50 de clasici Filosofie. Sinteza celor mai importante 50 de cărți despre ființă, adevăr și înțeles; Tradus: Alexandru Bumbaș- București: Litera, 2019 pag. 495 ISBN 978-606-33-3617-1.
3. COSMOVICI, Andrei, Mihai Golu, Paul Popescu-Neveanu, Ana Tucicov Bogdan. Probleme fundamentale ale psihologiei. București. Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1980.
4. FOWLER, Susan. Noua Știință a motivației cum să conduci, să energizezi și să implici prin Motivația Optimă. Trad: Gabriel Crețu. București: Piblica, 2016, 226 p. ISBN 978-606-722-536-9
5. FRANKL, Viktor F. Cel care are un motiv pentru care să trăiască. Logoterapie și analiză existențială - articole și prelegeri. Traducere din limba germană de Cora Radulean. București: Litera, 2019, 413 p. ISBN 978-606-33-4333-9
6. HANDS, John. Cosmosapiens: Evoluția omului de la originile universului. Trad. din lb. engleză de Carmen Strungaru și Doru Căstăian. București: Humanitas, 2019, 754 p. ISBN 978-973-50-6584-3
7. <https://monplan.ru/fr/psihologiya-trudovoi-motivacii-ponyatie-motivacii-truda.html> (vizitat 27.03.2023)
8. JORDAN, B. Peterson. Dincolo de Ordine: Alte 12 reguli de viață. Trad. Limba engleză de Constantin Dumitru-Palcus. București: Editura Trei, 2021. 385 P. ISBN 978-606-40-1010-0
9. JORDAN, B. Peterson. Hărțile sensului: arhitectura credinței; Trad.: Limba engleză de Raluca Hurtuc. - București: Editura trei, 2022. 744 p. ISBN 978-606-40-0707-0
10. KISHIMI, Ichiro, Fumitake Koga. Curajul de a fi fericit: descoperă puterea psihologiei pozitive și un nou mod de a gândi și a trăi. Trad. din lb. Engleză de Irina Nicolaescu. București: Litera, 2020, 287 p. ISBN 978-606-33-4773-3
11. LEON, Dănilă, Mihai Golu. Tratat de neuropsihologie. București: Editura medicala 2015, Vol. 1, 649 p. ISBN 978-973-39-0788-6

12. LEON, Dănilă, Mihai Golu. *Tratat de neuropsihologie*. București: Editura medicala, 2021, Vol.2, 680 p. ISBN 978-973-39-0788-6
13. MARINOFF, Lou. *Întrebări fundamentale: Filosofia îți poate schimba viața*. Trad.: Oana Zamfirache. - București: Editura trei, 2013. 592 p. ISBN 968 – 973– 707-741 – 7
14. MASLOW, H. Abraham; *Motivație și personalitate*. Trad.: Andreea Răduceanu, Ed. a 3-a. București: Editura Trei, 2013, 567 p. ISBN 978-973-707-905-3
15. MUKHERJEE, Siddhartha. *Gena: o istorie fascinantă*. Trad. din lb. engleză de Carmen Nedelcu. București: Editura ALL, 2018, 559 p. ISBN 978-606-587-415-2
16. PEARSON, Carol S. *Trezirea eroului în interior: douăsprezece arhetipuri care ne ajută să ne regăsim și să ne transformăm lumea*. Trad.: din engleză de Mirela Foghianu. București: Edit. Trei, 2018. 510 p. ISBN 978-606-40-0094-1
17. TRACY, Brian, STRUTZEL Dan. *Știința motivației strategii și tehnici pentru a transforma visurile în destin*. Trad. din lb. engleză de Tarbă. Dana E. Buburești: For You, 2019, 287 p. ISBN 978-606-639-279-2.